

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Secunda. Textus: Beati pauperes Spiritu. Thema: Paupertas,
virtutum est magistra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

IN FESTO OMNIUM
SANCTORUM.

CONCIO SECUNDA.

Beati pauperes. *Matth. cap. 5.*

Textus.

Paupertas est optimus Dux ad meliorem frugem, Pauper terrenis, ac cœlestibus bonis dives est.

Thema.

Unae orbis, dimidiâ tantum sui parte conspicuus, reliqua inter tenebras squalente, seipsum solatur: *Pauper, soli propior*: sic pauperes in hoc mundo, & egenes, hoc solatium habent: Deo, & gratiis divinis, sunt proximiores: audiamus Sacram Scripturam: *Factus est fortitudo pauperi, fortitudo egeno, in tribulatione sua, spes à turbine, umbraculum ab aestu.* *Isaia cap. 25. Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adjutor, non in finem oblivio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem.* canit David Psalmo 9. Et iterum Psalmo 22. *Populum pauperem salvum facies.* Audiamus & Patres: *Pauperes egent in hoc saculo, sed sunt locupletes Deo, vitiis vacui, sed virtutibus pleni, despecti hominibus, sed acceptabiles Deo.* scribit Cassiodorus in Psalmos. *Arca plena auro, cor plenum est fide, foris pauperies, sed intus dives est.* inquit S. Augustinus in Ps. 66. & Serm. 212. *Pauper in terra, dives in conscientia.* Et iterum Serm. 76. *Omnis Philosophia magistra nobis est inopia, non ita laudamus Joseph, cum pumentum distribuobat, sicut cum carcerem habitabat.* Sape
(R r) 3 pauper-

Exordium.

Textus Sacre
Scripturae.

SS. Patres.

Cassiodorus.

S. Augustinus.

- paupertas modestiam persuasit, reluctanti animo, inter tentoria
patarcha. paupertatis sobrie ac sollicita, luxus iners, sopor marcidus, ac
 tia languida, & enervata non subeunt. docet Franciscus Petre-
 cha lib. 2. de remediis dialogo 8. Magna quadam penna est
 paupertatis, quâ tam citò volatur in res, num caelorum, nam
S. Bernardus aliis virtutibus, quae sequuntur, Matthaei 5. promissio futuro tem-
 pore indicatur, paupertati non tam promittitur, quam dicitur.
S. Bernardus Serm. 4. Adventus. Quod si virtutibus cognos-
 paupertas, terrena & caelestis probatur disciplina, Athleta ad ce-
 lum, tamen nudus accedit, confligit cum fluctibus nauta nudus, miles
 in acie non nisi expeditus assistit, qui tendit ad philosophiam, in-
 tum, quod in rebus est, ante contemnit. perorat *S. Chrysostomus*
 Serm. 28. Paupertas est abdicatio sollicitudinum saeculi, iter ad
 Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitia, fundamentum
Climacus. pacis, munditia vita, quae nos liberat curis omnibus vite transi-
 untis, & facit, ut Dei mandata perfecte exequamur. docet *Cli-*
macus gradu 17. Quid paupertate melius? quid securius? quid
 jucundius? tristentur omnes, cuncti gemant, formident unquam,
 hac semper hilaris, semper eodem vultu, eodem animo perseve-
 rat, bonum caeleste praestolatur possidere in caelo, ideo nihil habet
S. Laurentius
Justinianus. quod amittere possit in terrâ, frequenter evolat ad supernam
 patriam, ubi suum remuneratorem cognoscit. ita scribit *S. Lau-*
rentius Justinianus in ligno vitae, tract. de paupertate cap. 4.
 Primam hanc beatitudinem uterque Evangelista posuit, virtus
S. Ambrosius enim prima est, & parens, generatioque virtutum. tradit *S. Am-*
brosius lib. 5. in Lucam, & alibi habet: Ut rerum facultates in-
 strumentum sunt omnium vitiorum, ita harum abnegatio, in-
 nitrix est, nutritrixque omnium virtutum. Concludo cum
S. Chrysostomo Serm. 18. super epistolam ad Hebraeos: Paupe-
 rtas est manuductoria quadam in via, quae ducit ad caelum, ex-
 ercitatio athletica, exercitatio quadam magna, & admirabilis, portus
 tranquillus, Divinâ gratiâ invocatâ desuper Conceptus pandit

CONCEPTUS I.

Galaaditæ Ducem Jephthe nimium oderant, & averfabantur: *estis, qui odistis me, & ejecistis me de domo Patris mei.* Judicium cap. 11. Hi populi Galaaditæ, Jephthe, quem despectum ab-
 erant, tandem multum venerantur; subjicientes se ei, ac Prin-
 cem, ac Dominum suum submissè respicientes: quid hæc super-
 ac proterva capita ad meliorem frugem compulit? quod
 Jephthe, quem olim oderant, nunc venerentur, quem antea ab-
 jeecerant, jam Dominum suum respiciant? quem prius spreverunt,
 nunc opem ejus supplices implorent? meliores fecit Galaaditas
 paupertas, & indigentia: ab Ammonitis humiliati, ad incitas, ad
 mendicitatem, flamma & ense redacti, discunt sapere; Jephthe
 Principem suum respiciunt, ac venerantur: ita textus Judicium
 cap. 11. *Nunc venistis ad me, necessitate compulsi.* Desuper S.
 Augustinus apud Hugonem Cardinal. *Felix necessitas, qua ad
 meliora compellit.* Jephthe figura & umbra Christi erat, quot sunt,
 qui in prosperitate, & abundantia, peccatis & sceleribus Christum
 spernunt, odiunt, abjiciunt, despiciunt, necessitate, paupertate
 verò, vel ab injuriâ, vel infortunio immissa, ad meliora conver-
 si, Christum agnoverunt, Deum coluerunt, vitam meliorem in-
 stituerunt. Academicus sequenti symbolo hanc veritatem elu-
 cidavit: nempè gruem statuit in medium, cui dormitanti si sa-
 pillus è pedibus prolabitur; *Dormitans excitatur.* Sic mortales
 vitii indormientes, si bonis suis temporalibus excidunt, ad pau-
 periam rediguntur, è somno vitiorum, ad virtutis studium exci-
 tantur, & impelluntur. Optimè Petrarcha lib. 2. de remed. dia-
 logo 8. *Sapè quidem paupertas modestiam persuasit reluctanti
 animo. Inter tentoria paupertatis sobria, atque sollicita, luxus
 iners, sopor marcidus, ac vitia languida non subeunt.*

CONCEPTUS II.

Sceleratam vixit vitam filius prodigus, insolens ac superbus,
 Patrem coëgit ad portionem hæreditatis suæ extradendam: *Pater,
 da mi-*

da mihi portionem substantia, qua me contingit: Luca 15. Portione obtenta in cœno voluptatum volutabatur: Vivendo luxuriose. Hic insolens lascivus juvenis, tandem respicit, indebit de Patris offensa, detestatur venerem, in integrum correctus revertitur, ad pedes pii parentis prostratus veniam exorat: Pare peccavi in cœlum, & coram te, & jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis. Quid ad tantam morum emendationem, vitæ antea actæ correctionem, hunc filium induxit? quis virtutum Dux, ac Doctor? amoris in Parentem, ac humilitatis instructor fuit? fuit paupertas, & inopia: Cœpit egere: cupiebatque implere ventrem suum de filiquis, quas porci manducabant. Desuper S. Petrus Chryzologus Scribit: Fames revocat, quem saturitas exulârat, fames illi patrem edidit sapere, cui copia rulerat genitorem. Paupertas facit agnoscere vitia, docet emendare scelera, instruit exorare Numen offensum, humili pœnitentia delictum eluendo, ad cœlum evolare. Academicus exprimit symbolo avem manu codiatam pingendo, hâc inscriptione: Sine pondere sursum. Hæc avis vix quidquam carnis habet, siccis non nisi plumis circumdata, undè exortica agilitate ad cœlum levatur. Paupertatem, pennas, dicit Bernardus, quibus mediis ad Deum mens nostra erigitur, ad cœlestia ac firmum evolat: magna quadam penna est paupertatis, inquit Bernardus.

CONCEPTUS III.

Quàm perversus fuerit Paulus, quàm truculentus hostis Christi, & Christiani nominis, patet Actorum cap. 9. *Saulus adhuc spirans minarum, & cecidit in discipulos Domini, accessit ad Principem Sacerdotum, & petiit ab eo epistolas in Damascum, ad Synagogas, ut si quos invenisset hujus via viros, ac mulieres, cunctos perduceret in Jerusalem. Hic magnus Christi adversarius, factus est JESU intimus amicus, Christianorum propugnator, eorum defensor: Expugnabat Judæos, qui habitabant Damascum, affirmans quoniam hic est Christus. Quid è lupo rapiente, fecit agnum*

agnum mansuetum, ex hoste, amicum, ex oppugnatore, defen-
 sorem? fecit paupertas, cœcitate percussus est; *apertis oculis ni-*
hil videbat: cœcus homo; pauper homo, dicit proverbium, ita
 pauper & cœcus corrigitur Saulus, humilis, & obediens inclamat:
Domine quid me vis facere? desuper exclamat S. Bernardus in al-
 legoriis Tilm. *Apertis oculis nihil videbat; ô felix cœcitas, quâ*
male quondam illuminati in prævaricatione, tandem in conver-
sione salubriter oculi excœcantur. Paupertatis bonum exprimit
 Joannes Ferrus, cervi emblemate, qui rejectis cornibus epigra-
 phen præfert: *Projectis agrior.* Audiatur Seneca ep. 7. *Pauper-*
tas expedita est, secura est, si vis vacare animo, aut pauper sis
oportet, aut pauperi similis, projice omnia ista si sapias, imò, ut sa-
pias, & ad bonam mentem magno cursu, ac totis viribus tende.

CONCEPTUS IV.

Cis, parentis Saulis, deperditæ sunt asinæ: parens ablegat
 filium Saulum, errantia quæreret, & investigaret animalia; *Tolle*
tecum unum de pueris, & consurgens vade, & quare asinas.
 1. Reg. cap. 9. Per aliquot dies in montibus, ac desertis vagatur
 Saulus, pecoribus minimè inventis; adeunt tandem Videntem,
 Prophetam Samuelem: interrogo hîc, quare non statim, ac om-
 nium primò Prophetam adiverunt, ac rogârunt, perditas indica-
 ret asinas, quo duce, ac ductore tandem, ad Samuelem, ad Vi-
 dentem, ac amicum Dei, Saul cum puero deducuntur? respon-
 deo: Duce & comite paupertate, inopiâ, ac indigentia: *Panis de-*
fecit in stercis nostris, & sportulam non habemus: Ecce in-
 digentia, paupertas deduxit ad Prophetam, imò direxit ad Re-
 gnum, & ad Imperium: Ita glossa moralis in citatum librum, &
 caput: *Dominus revelaverat auriculam ante unam diem, quàm*
veniret Saul, aptitudinem ipsius Saulis ad regnandum. Pauper-
 tas, & indigentia, ad Divinum, antea terrenis totum immersum
 Saulum compulit; Paupertas antea ineptum, ad coronam, & sce-
 ptrum aptissimum effecit: ovorum duo statuit Academicus in va-
 se vitreo aquâ pleno, unum ovum, quia plenum in fundum de-
 mergi-

Pars II.

(Ss)

mergi-

mergitur, alterum ovum, quia vacuum, natat superius: vacuo ovo inscribitur Lemma: *Surgit inane*. Sic si divitiæ mergunt; paupertas sursum elevat, ad Videntem, ad Deum adducit, ad coronam vitæ æternæ elevat. Optimè S. Chrysostomus apud Beyerlinck tom. 6. fol. 112. *Paupertas est tutum asylum, portus tranquillus, perpetua securitas, delicia periculorum expertes, voluptas sincera, vita turbationum nescia, vita fluctuum ignara.*

CONCEPTUS V.

Jacob in Mesopotamiam tendens mirabilem habuit visionem: *Viditque in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum, Angelos quoque Dei ascendentes, & descendentes per eam, & Dominum innixum scale, dicentem sibi: Ego sum Dominus Deus Abraham Patris tui.* Genes. 28. Cur rectè in itinere versus Mesopotamiam Jacob hæc visione dignatur, & non etiam in domo paterna habitans tali gratiâ, & consolatione felicitatur? Notandum venit: In domo paternâ degens Jacob nullâ re egebat, sed abundabat in omnibus: itinerans verò in Mesopotamiam, derelictus à Parentibus, persecutus à fratre, inops & pauper, mendico similis, in nuda humo, super duros lapides, incognatus, famens, & sitiens, pernoctare cogitur; pauperi sic, ac summè indigenti, favor divinus monstratur, cælum patet apertum, Angeli in obsequium descendunt, Deus ipse innixus, ac inclinatus, gratias promittit: discamus hinc: Paupertas referat cæli januas, Dei favores, Angelorum solatium promptum habet. Ita concludit Rupertus Abbas lib. 7. in Genes. c. 21. *Quicumque depositis sæculi omnibus, nudi, & expediti ad destinatum tendunt bravium, illis porta cæli aperitur, & ascendenti bus scala hæc erigitur.* Felicem pauperem obumbrat Academicus scaphâ omnimodè vacuâ in oceano denatante, hæc inscriptione adjecta: *Tutior quâ levior:* Navi Job comparat vitam humanam: *Dies non velociores fuerunt cursore, pertransierunt quasi naves poma portantes.* c. 9. Pauper in hac vitâ, qui fuerit vacuus à superbiis mundi opibus, quo sic *levior*, eò *tutior*, de favoribus ac gratiâ divinis

divinis, eo securior, quia portum & ternitatis felicitis prosperè attinget, ad sempiterna solatia adveniet: ita Apulejus orat. Apolog. *Cupio me ad pauciora coëreere, tantò futurus beator, quò pauperior.*

CONCEPTUS VI.

S. Bernardinus Serm. de pauperibus art. 3. cap. 3. observat: Pauperibus Deum actu, & de præfenti beatitudinem promittere, cæteris virtuosis, ut mitibus, castis, pacificis, patientibus solum de futuro, præmium, & bravium determinare: sic Matth. c. 5. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Est, dicit, non erit, de præfenti, non de futuro loquitur: *Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* &c. Ecce de futuro dicit: cur quæso rectè pauperibus, Deus præmium, & bravium de præfenti, & actu tribuit? *Claves regni cælorum non tam promissivè, sed possessivè conceduntur;* inquit S. Bernardinus, cur hoc? Respondeo: Deus nullum opus vel creaturam sine loco fecit, divina providentia, cuius creaturæ, & certum locum, & spacium assignavit, sic stellis cælum, avibus aërem, piscibus aquam, quadrupedibus prata, agros, & sylvas, hominibus univerfam terram distribuit; pauper nihil in terrâ possidet, ergò Deus eum super omnia creata elevat, cælum, ac æternam beatitudinem, ut locum proprium, jam in præfenti, & actu distribuit; *Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Audiatur S. Bernardinus: *Quia prudentissimus Creator, & gubernator, nullam creaturam sine loco fecit, cum paupertas locum in mundo non habeat, idè ei & nunc possessivè calicis sedes dedit.* Rectissimè Academicus Paupertatem conchæ marinæ comparat: conchilium tamen exterius horridum & asperum, intus tamen pretiosam gemmâ portat: Lemma sit: *Thesaurò gravida;* sic paupertas exteriore vultu est horrida, & aspera, interius tamen *thesaurò gravida,* maximi pretii thesauros reconditos habet divinarum gratiarum, & consolationum. Sic S. Ambrosius in Apolog. c. 11. *Bona paupertas, quæ si thesaurum non habet pecunia, habet sa-*

(Ss) 2

men

men thesauros sapientia, & scientia; addo ego, gratia DEI,
& gloriae.

Epilogus.

Consolor ergo omnes pauperes cum S. Francisco Seraphico
opul. 8. cap. 6. *Hec est illa celsitudo altissima paupertatis, que
vos fratres meos charissimos, heredes, & reges caelorum influit;*
*pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit; hac sit portio vestra,
que ducit in terram viventium. Concludo cum S. Lauren-
tio Justiniano de ligno vitae c. 3. Sicut Pueros Babylonicos non
incendit ignis, sed dissolvit eorum vincula, sic eorum, qui in ca-
mino paupertatis gratias agunt, solvuntur vincula peccatorum,
& incenduntur cuncta, juxta illud Isaia cap. 48. Elege-
te in camino paupertatis.*

Amen.

